

Sygn. akt III U 45/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Danuta Poniatowska</i>
Protokolant:	<i>sekr. sądowy Beata Dzienis</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 marca 2014r. w S.

sprawy **S. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

w związku z odwołaniem S. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 16 grudnia 2013 r. znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.12.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz.1440) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) odmówił S. B. prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na brak 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W tym zakresie organ rentowy nie uwzględnił zatrudnienia wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku (...) w S. od 01.07.1975r. do 31.07.1985r., z uwagi na brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Odmówiono również zaliczenia okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. od 24.03.1986r. do 31.10.1993r., gdyż ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych oraz innych dokumentów nie można stwierdzić czy praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, ponadto na stanowisku kierownika zakładu wnioskodawca wykonywał obowiązki wykraczające poza osobiste dozorowanie czy kontrole robotniczych miejsc pracy.

W odwołaniu S. B. domagał się zmiany decyzji, uwzględnienia pominiętych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych

i przyznania prawa do emerytury. Stanowisko organu rentowego, iż zarówno w okresie pracy w (...)ie, jak i (...) nie pracował w warunkach szczególnych uznał za niezrozumiałe. Na okoliczność pracy w warunkach szczególnych

przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych oraz dodatkową dokumentację, która potwierdza jego stanowisko. Wniósł o dopuszczenie dowodu z akt rentowych oraz akt postępowania sądowego dot. L. D. (sygn. III U 673/12).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 19.11.2013r. dot. zatrudnienia w (...) w S., zostało uznane za niewiarygodne.

Sąd ustalił, co następuje:

S. B. (ur. (...)) w dniu 22.10.2013r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę.

Na dzień 01.01.1999r. organ rentowy uwzględnił 28 lat 6 miesięcy 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył 2 lata 10 miesięcy, związane z zatrudnieniem odwołującego w W. Fabryce (...) w D. od 01.09.1972r. do 30.06.1975r. na stanowisku spawacza (świadectwo pracy k. 4 akt ZUS).

W dniu 24.06.1972r. odwołujący ukończył (...) Szkołę Zawodową (...) w L. w zawodzie ślusarz – mechanik. Natomiast w dniu 19.05.1975r. ukończył naukę w Technikum (...) w D. i uzyskał tytuł technika mechanika o specjalności budowa maszyn.

W okresie od 01.07.1975r. do 31.07.1985r. odwołujący był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w S.. W trakcie zatrudnienia zajmował następujące stanowiska: od 01.07.1975r. do 31.03.1976r. – mistrza w dziale produkcji, od 01.04.1976r. do 31.07.1976r. – mistrza kalkulatora, od 01.08.1976r. do 31.12.1978r. - mistrza produkcji, od 01.01.1979r. do 31.07.1980r. - starszego inspektora kontroli jakości, od 01.08.1980r. do 31.12.1980r. - samodzielnego inspektora kontroli jakości, od 01.01.1981r. do 30.06.1981r. - kierownika działu produkcji i od 01.07.1981r. do końca zatrudnienia – kierownika działu produkcji (akta osobowe koperta k. 15).

W trakcie zatrudnienia ukończył studium dokształcania i doskonalenia mistrzów i starszych mistrzów w gospodarce narodowej, organizowane przez Towarzystwo (...)/B. od 04.12.1976r. do 12.10.1977r. W dniu 09.12.1977r. wnioskodawca otrzymał tytuł mistrza dyplomowanego.

W trakcie zatrudnienia odwołujący pracował w dziale produkcji, który był jednym z działów (...) w S. i zatrudniał ok. 120 osób. Praca odbywała się w systemie dwuzmianowym, na pierwszej zmianie pracowało ok. 80 osób, a na drugiej ok. 40 osób. W skład działu produkcji wchodziły działy: obróbki skrawaniem (nazywany również tokarnią lub działem mechanicznym), dział spawalniczy, dział krajalni metali i dział malarzy (malowania). Bezpośredni nadzór nad tymi działami sprawował mistrz działu produkcji, gdyż (...) nie zatrudniał brygadzystów. Zakład natomiast zatrudniał dwóch mistrzów produkcji i na zmianie obecny był jeden z nich. Zmiennikiem odwołującego był inny mistrz produkcji - L. D. (zeznania świadka L. D. 24:53-35:40).

Z zakresu czynności i obowiązków służbowych mistrza w dziale produkcji (k. 32-33, 26-28 akt osobowych koperta k. 15) wynika, iż podlegał on bezpośrednio kierownikowi działu. Do jego podstawowych zadań należała organizacja pracy i terminowa realizacja ustalonych dla zespołu zadań. W tym zakresie miał obowiązek organizowania, kierowania i realizowania zadań produkcyjnych, czuwanie nad terminowym przygotowywaniem i regularnym zaopatrywaniem stanowisk pracy w niezbędne surowce, narzędzia pomocnicze oraz dokumentację technologiczną i warsztatową, przydział robót na poszczególne stanowiska pracy, koordynowanie pracy brygadzystów i ich poszczególnych pracowników, czuwanie nad prawidłowym obiegiem dokumentacji warsztatowej zgodnie z obowiązującą instrukcją, kontrolowanie stanowisk pracy, zdawanie gotowych wyrobów do kontroli technicznej etc.

Z zakresu czynności i obowiązków służbowych starszego inspektora kontroli jakości wynika, iż podlegał on bezpośrednio kierownikowi kontroli jakości. Do jego podstawowych obowiązków należało sprawowanie

bezpośredniej kontroli jakości produkcji oraz nadzór nad przestrzeganiem warunków określonych dokumentacją techniczną produkowanych wyrobów, badanie parametrów techniczno-użytkowych wyrobów; kontrolowanie jakości dostarczanych przedsiębiorstwu surowców, materiałów, półwyrobów, części zamiennych i innych dostaw; kontrolowanie procesu produkcyjnego oraz badanie skutków ekonomicznych produkcji wyrobów. Miał również obowiązek nadzorowania podległych pracowników produkcyjnych, pracujących na II zmianie, w tym zakresie współpracował z kierownikiem działu produkcji, kontrolował stanowiska pracy, nadzorował przestrzeganie przepisów i prawidłową obsługę maszyn i urządzeń (k. 29-31 akt osobowych).

Na stanowisku kierownika działu produkcji podlegał bezpośrednio zastępcy dyrektora ds. technicznych. Do jego podstawowych zadań należało organizowanie pracy i kierowanie powierzonym mu zespołem pracowników w celu terminowej realizacji ustalonych dla wydziału zadań, organizowanie i kierowanie realizacją zadań w zakresie produkcji, koordynacja pracy mistrzów i ich poszczególnych pracowników, czuwanie nad prawidłowym o biegiem dokumentacji warsztatowej, systematyczne kontrolowanie realizacji produkcji w zakresie ustalanych planów, kontrolowanie stanowisk pracy, instruowanie podległych pracowników fizycznych i mistrzów w zakresie obowiązków na poszczególnych stanowiskach pracy itd (zakres obowiązków k.23 i 24-25 akt osobowych).

(...) zajmował się produkcją bortów, zbiorników balastowych do cyklopów oraz napędów do urządzeń rolniczych, w tym oborników. Produkcja obejmowała cały ciąg technologiczny od wycięcia i przygotowania elementów do produkcji, po kształtowanie blachy, spawanie i malowanie natryskowe. Jako mistrz produkcji odwołujący kontrolował każde stanowisko produkcyjne, zatem te na których wykonane były prace w warunkach szczególnych, jak w przypadku spawaczy czy malarzy natryskowych, ale również te, na których praca nie była pracą w warunkach szczególnych – tokarze, ślusarze czy prace przy wycinaniu blachy i jej formowaniu.

Powyższy okres nie został uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od 24.03.1986r. do 31.10.1993r. odwołujący był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w (...) Oddział w S. na stanowisku kierownika oddziału. Zakład świadczył usługi związane z oczyszczaniem z nieczystości stałych i płynnych, remontami budynków komunalnych, przewozem zwłok, ochroną zieleni, transportem. Odwołującemu podlegali wszyscy pracownicy (ok. 70 osób), w tym biurowi – około 5 osób. Świadek N. K. (zeznania 36:00-41:00) w spornym okresie pracowała jako pracownik biurowy w dziale zieleni. Jej przełożonym był odwołujący. Za ten okres nie zachował się zakres obowiązków. Z akt osobowych wynika jedynie, iż przez cały okres odwołujący piastował stanowisko kierownika oddziału (...) (później Zakładu (...), (...) w S.). W dniu 19.11.2013r. uzyskał świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynikało, iż w spornym okresie wykonywał prace związane z dozorem inżyniersko – technicznym związanym z nadzorem nad pracami przy wywozie nieczystości stałych i płynnych, pracami przy wysypisku śmieci, nad pracami wykonywanymi w kanałach remontowych przy naprawie remontów pojazdów mechanicznych i przy pracach nieautomatyzowanych palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych (akta osobowe; k. 38 akt ZUS). Dyrekcja (...) znajdował się w A., natomiast w S. funkcjonowały dwa działy: dział wywozu nieczystości i dbania o zielen miejską i dział administracyjny, który zajmował się również tzw. mieszkaniówką.

Okres zatrudnienia w (...) w S. nie został uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd zważył, co następuje:

Prawo do emerytury w obniżonym wieku zgodnie z treścią art. 184 ust.1 i 2 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz.1440) przysługuje ubezpieczonym urodzonym - tak jak wnioskodawca – po 31.12.1948r., jeżeli pracowali

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, posiadają staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat (w przypadku mężczyzn), ukończyli 60 rok życia, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek

o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ilość lat pracy warunkach szczególnych oraz wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych jest badana na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, czyli 01.01.1999r.

Zgodnie z dyspozycją art. 32 ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się osoby, które były zatrudnione przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej, ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepis art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odnośnie wieku, stażu pracy oraz charakteru wykonywanej pracy, uprawnionych do emerytury odsyła do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). §3 i 4 rozporządzenia, prawo do emerytury uzależniają od spełniania łącznie następujących warunków: posiadanie 25-letniego okresu zatrudnienia, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach i ukończenie 60 roku życia. Zgodnie z §2 ust.1 rozporządzenia w sprawie wieku..., zaliczeniu do okresów pracy w warunkach szczególnych podlegają te, w których praca była świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Na podstawie całokształtu zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności akt osobowych oraz zeznań świadków, ustalono, iż w spornych okresach wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. W przypadku spornych okresów odwołujący powoływał się na zapis w Wykazie A Dziale XIV poz. 24 - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Dodatkowo za okres pracy w (...) wskazywał na świadectwo pracy w warunkach szczególnych, jednak w tym względzie Sąd miał na uwadze ugruntowane stanowisko orzecznictwa oraz doktryny, iż treść świadectwa pracy oraz świadectwa pracy w szczególnych warunkach może podlegać weryfikacji. Dokonana przez pracodawcę w świadectwie pracy w szczególnych warunkach ocena charakteru zatrudnienia pracownika nie jest dla sądu wiążąca, dokument ten podlega, co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód. Świadectwo pracy jako dowód z dokumentu prywatnego nie ma silniejszej mocy dowodowej, niż dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron. Wystawienie takiego dokumentu może jedynie sugerować, że wnioskodawca w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.10.2011r. II UK 43/11. LEX 1108484, czy postanowienia z dnia 4.03.2005r., II UK 15/05, LEX 603168).

Oceniając okres zatrudnienia w (...) w S. Sąd miał na względzie przede wszystkim akta osobowe. Na ich podstawie możliwe było ustalenie chronologii zajmowanych stanowisk oraz zakresów obowiązków na poszczególnych etapach zatrudnienia. Zakresy te były na tyle szczegółowe, iż dawały podstawę do ustalenia np. hierarchii zatrudnienia w (...) w S.. Jedyną nieścisłość dotyczyła brygadzystów, których w rzeczywistości (...) w S. nie zatrudniał, gdyż bezpośredni nadzór na pracami wszystkich czterech działów produkcji sprawował majster działu produkcji. Pracując na tym stanowisku nadzorował zarówno pracowników, którzy jako podstawowe wykonywali prace w warunkach szczególnych np. w przypadku malarzy natryskowych czy spawaczy, ale również tych, którzy nie pracowali w warunkach szczególnych. W tym zakresie nie ma podstaw do oceniania proporcji, których nadzorował dłużej, a których krócej, gdyż generalnie podlegał mu cały dział produkcji. Czas jaki poświęcał na kontrolę, nadzór czy analizę poszczególnych etapów produkcji był uzależniony od bieżących potrzeb. Zakres obowiązków nie dokonywał rozróżnienia, które prace miał nadzorować szczególnie. Ponadto należy mieć na uwadze wielkość działu oraz fakt, iż

obejmował cały ciąg produkcyjny. Doświadczenie życiowe wskazuje, iż przy tak dużej liczbie osób podległych na jednej zmianie (80-40) w trakcie 8-godzinnego dnia pracy kontrolował tylko jeden rodzaj prac. Trudno zatem podzielić stanowisko odwołującego, iż stale nadzorował prace na stanowiskach związanych bezpośrednio z pracą w warunkach szczególnych. Nie ma wątpliwości, iż odwołujący jako majster działu produkcji okresowo nadzorował pracowników pracujących w warunkach szczególnych, jednak nie miał on charakteru stałego.

Odnośnie okresu pracy na stanowisku kierownika działu produkcji, Sąd miał na uwadze treść zakresu obowiązku oraz fakt, iż podlegali mu bezpośrednio mistrzowie produkcji, a zatem te stanowiska, które ewentualnie mogłyby podlegać uwzględnieniu w oparciu o zapis w Wykazie A dział XIV poz. 24. Ponadto na wniosek odwołującego dopuszczony został dowód z akt III U 673/12 tut. Sądu dot. odwołania L. D. w sprawie o wcześniejszą emeryturę. L. D. w sprawie niniejszej występował w charakterze świadka, jednak jego sytuacja oceniania we wspomnianej sprawie, była niemal identyczna z sytuacją odwołującego. Obaj pracowali w (...) w S. i zajmowali te same stanowiska. W sprawie III U 673/12 Sąd Apelacyjny w Białymstoku dokonał szczegółowej analizy statusu kierownika działu produkcji w (...) w S. w aspekcie pracy w warunkach szczególnych. Wynika z niej, iż nie ma podstaw do zaliczenia tego stanowiska do pracy w warunkach szczególnych. Stanowisko to w pełni podziela Sąd orzekający w sprawie niniejszej. Aby możliwym było zaliczenie wnioskodawcy sprawowanego przez niego dozoru koniecznym jest, by pracownicy przez niego nadzorowani sami jako podstawowe prace wykonywali prace w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17.10.2013r. III AUa 442/13, LEX 1388746). W niniejszym przypadku nadzór kierownika działu produkcji nad pracownikami, którzy pracowali w warunkach szczególnych, był pośredni.

Nie znaleziono również podstaw do uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w (...) w S.. Odwołujący jako kierownik oddziału nie sprawował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośredniego nadzoru nad pracownikami, którzy jako podstawowe wykonywali prace w warunkach szczególnych. Przykładem mogą być pracownicy zajmujący się wywozem nieczystości stałych i płynnych, którzy bezpośrednio podlegali odwołującemu, jednak nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawca stale nadzorował ich prace. Podległość służbowa nie jest równoznaczna ze stałym, codziennym nadzorem nad czynnościami wykonywanymi przez pracowników pracujących w warunkach szczególnych. Wnioskodawcy podlegali wszyscy pracownicy oddziału, w tym również niewykonyjący prac w warunkach szczególnych jak np. świadek N. K., która była pracownikiem biurowym. Oprócz tego, jako kierownik oddziału miał on obowiązek reprezentowania oddziału na zewnątrz, wiązało się to ze stałą współpracą w władzami miasta S., a także dyrekcją (...) A.. Sąd nie kwestionował, iż wnioskodawca w wyniku ciężkiej pracy uratował (...) w S. przed upadkiem a następnie rozwinął jego działalność i poprawił funkcjonowanie. Są to jednak okoliczności nie mające żadnego związku z przedmiotem sporu, a tym samym nie świadczą o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych. Należy mieć na względzie, iż prawo do wcześniejszej emerytury stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Ciężka praca nie jest równoznaczna z pracą w warunkach szczególnych, o której mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Konkludując, w spornych okresach odwołujący wykonywał szereg prac nie związanych z dozorem inżynieryjno-technicznym, nadto nadzorował również pracowników, którzy sami nie pracowali w szczególnych warunkach, a w stosunku do przynajmniej części pracowników pracujących w szczególnych warunkach jego nadzór był tylko pośredni. Tak sprawowany nadzór nie odpowiadał wymogom, o którym mowa w wykazie A Dziale XIV pkt 24 (por. wyrok SN z dnia 5.06.2007r., I UK 376/06, LEX 405215).

Z uwagi na powyższe należało stwierdzić, że odwołujący nie spełnił przesłanki posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, stąd nie było podstaw do przyznania mu emerytury w obniżonym wieku.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono, jak w sentencji.

mt